

Az új halgazdálkodási törvény várható hatásairól

Az Országgyűlés 2013. évi CII. törvénnyel megalkotta az új halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló törvényt, amelyben újraszabályozták a természetes vizeken folytatható halgazdálkodást és horgászati tevékenységet. A törvényben és a végrehajtási rendelet tervezetében – sajnos – a természetes vizeken folytatandó halászatot más halgazdálkodási módnak minősíti. A törvény ugyanis kimondja, hogy a halgazdálkodási jog a halgazdálkodási vízterületen elsősorban horgászati célú halgazdálkodásra jogosít. Halászat vagy haltermelés a horgászat mellett végezhető, vagy önállóan akkor, ha a horgászati célú halgazdálkodás megvalósítására nincs mód.

A Magyar Haltermelők és Halászzati Vízterület-hasznosítók Szövetsége (MAHAL) véleménye szerint a természetes vizeken folytatandó komplex halgazdálkodást – élőhelyvédelem, a biodiverzitás fenntartása, a piacgazdaság követelményeinek való megfelelés stb. – jobban megvalósítaná a hasznosítási módok egyenrangú kezelése. Ez nem ördöggtől való gondolat, ugyanis az Európai Unióban a természetes vizeken folytatott halászatot – több tanulmány szerint – nem lehet másodlagosan kezelni, mivel halászat és halász nélkül nem valószínűsíthető meg hosszú távon fenntartható, eredményes horgászati célú halgazdálkodás.

Az új törvényhez kapcsolódóan a jelenleg társadalmi vitára bocsájtott végrehajtási rendelettervezet szerint a jelen (új) szabályozás megfelelő ellenőrzés mellett a halászok munkáját nagyon szigorú keretek közé szorítja. Ennek alapján a külső szemlélők számára is megfelelő garanciákat lehet biztosítani a kereskedelmi halászat végzése során. Erre nyújtanak garanciát azok a szabályozási meghatározások, amelyek a következők: előre bejelentkezés, a kirakodóhely és időpont bejelentése, az új fogási tanúsítvány kötelező használata. De azt is hozzá kell tenni, hogy a

bevezetendő adminisztráció túlzott terhet jelent a kétkezi halászok számára.

Szakmailag kifogásolható, hogy a végrehajtási rendeletben előírt használható módszerek, és az eszközök méretének szabályozása szinte lehetetlenné teszi a halászatot. Mindenképpen olyan méretű hálók alkalmazását kell lehetővé tenni, amelyek használata biztosít némi jövedelmet a halász számára is. Amennyiben az eszköztelen halász nem lesz jelen a vízeken, az egyértelműen az engedély nélküli halászat jelentős erősödését eredményezi. Egyrészt azért, mert a halfogyasztók nem tudják legális úton beszerezni a természetes vizekről származó halfajokat, másrészt pedig eltűnnek a szabályok közé szorított halászok, akik egyébként észlelnék az engedély nélküli tevékenységet is. Hasonló módon erősítené az árterekről való kitalítás is a fekete-, illetve az orvhalászatot.

Az új végrehajtási rendelet tervezete alapján a halórzés költségei jelentősen megemelkednek, mivel átlagosan a jegyárbevétel 70-80 százalékát tennék ki. Minden természetes vizeken tevékenykedő haszonbérlet jelentős jegyáremelésre kényszerül a halórzési költségek fedezése érdekében.

Véleményünk szerint a természetes vizeken a halgazdálkodási jellegű munkák elvégzéséhez szükség van a halászzati szakmai tapasztalatokra is. Gondolunk itt arra, hogy a törvény különböző hatósági intézkedések végrehajtását (szakszerű haltelepítés, ivadékmentés, a halállomány védelme stb.) olyan szervezetekre bízza, melyek rendelkeznek tulajdonképpen a halászzati szakmai tapasztalattal, és megfelelő eszközökkel (például halkeltetővel és előnevelőkkel). Ezért is szükséges a halászzati szervezetek megtartása, életben tartása, amelyhez szükség van a halász szakmunkásképzés teljes megújítására. Ehhez kapcsolódóan célszerű volna a végrehajtási rendelet tervezetben megfogalmazott tilalmi idők rendszerét előzetes felmérés alapján felülvizsgálni. Amíg ez nem történik meg, javasoljuk halgazdálkodási vízterületenként a helyi tilalmi idők szabályozási lehetőségét meghagyni.

Érdemes a mai helyzetet is áttekinteni. Mindenekelőtt azt kell hangsúlyozni, hogy a halász-horgász ellentét nem vezet sehova, illetve nem szolgálja a törvényben is megfogalmazott fenntartható halgazdálkodást a természetes vizeken. Mindkét félnek be kell látnia, hogy együttműködés nélkül a természetes vizek csak tönkremennek, és felborul a biológiai egyensúly. A halász ugyanis nem orozza el a halat a horgász elől, hiszen a fogási statisztikák szerint a halászok által a természetes vizeken kifogott hal 65-77,5 százaléka keszegféle, tehát fehér hal, míg a horgászfogás elsősorban ponty. Összességében pedig a természetes halfogásból 71,5-73,5 százalékban horgászszákmány, míg a fennmaradó 26,5-28,5 százalék a

(Folytatás a 2. oldalon)

**Kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt kívánunk
a magyar halászságnak és minden kedves Olvasónknak!**

(Folytatás az 1. oldalról)

halászké. Az előző gondolatot azzal is ki kell egészíteni, hogy a halász szervezetek számára ma már a horgászigények kielégítése vált szinte elsődlegessé, hiszen minden nagyobb halász haszonbérlet megteremtette a horgászturizmus feltételeit. A horgászok által haszonbérletbe vett természetes nagy vizeken ugyanakkor – az információk szerint – sem szelektív, sem ökológiai célú halászat nem folyik. Szakmai érvek szólnak amellett, hogy az állomány szabályozás még a kisebb vizekben sem hagyható el teljesen. A nagyobb kiterjedésű természetes vizek halállományának stabilitása ugyan nagyobb, viszont a szelektív fogások elmaradásának következtében a leromlott állomány szerkezetet is nehezebb helyre hozni.

Összességében azt hangsúlyozzuk, hogy a halász szervezetek működésének fenntartása távlatilag is szükséges. A 2015-ben lejárt haszonbérleti szerződéseikig a most életbe lépett törvénynek és a végrehajtási rendeletnek ezt a célt is szem előtt kellene tartania. Érdemes volna tehát a szerződések lejártáig nyitva hagyni annak lehetőségét, hogy a gyakorlati tapasztalatok alapján az élethez igazítsák a törvényi szabályozást.

B. J. – H. Gy.

Az édesvízi halászat

A halászat az egyik legősibb mesterség, amely már a világon legerősebben táplálékszerző és szabadidős tevékenységgé fejlődött. A halfogásnak számtalan módszere és eszköze van, s a halfogási módszerek és eszközök is nemzetközilek: legális és illegális változataik és használatuk országoként, évszakoként, halfajonként és halcsoportonként változik. Nincs ez másképpen Európában sem, ahol az országok majd mindegyikében azonos EU-irányelvek mentén történik az édesvízi halászat törvényi és rendeleti szabályozása. Ezért a számtalan háttérinformációból Európa édesvízi halászatának helyéről, szerepéről és jövőjéről az EU és FAO három idevágó tanulmánya adhatja a leghízelgősebb és legszakszerűbb információt.

Európában az édesvízi halászatot belül halászatot, önfenn tartó és szabadidős halászatot különböztetnek meg. Ennek értelmében minden olyan halfogást, aminek pénzkereseti célja van, halászatként kezelnek, tekintet nélkül a fogási módszerre és eszközre. A fogott halat a különböző piaci csatornákon az engedéllyel rendelkező halász értékesíti (értékesítheti). Ezzel szemben önellátó halászatként kezelik azokat az eseteket, amikor a halfogás

célja a táplálék megszerzése. Az így megfogott halat a család és az ismeretségi kör fogyasztja el.

A halászat harmadik nagy csoportja a szabadidős halászat. Ekkor a halfogás célja a kikapcsolódás. Az így megfogott hal nem adható el. Európában, de a világon másutt is, a szabadidős halászat majdnem hogy kizárólagos szinonimája a horgászat lett, annak ellenére, hogy a horgással történő halfogás még ma is egy igen elterjedt

A horgászati és halászati szabályozás tervezett új rendelkezései

Véglegessé vált a halászati és horgászati szabályokat részben módosító rendelet. Az új szabályozás alapján a fajlagos tilalmi időszak és a kifogható méret korlátozása minden horgászra és halászra vonatkozik, míg a napi kifogható mennyiséget a horgászoknak és az állami halászejeggyel halászóknak kell betartaniuk. A kereskedelmi céllal halászók által évente vagy naponta kifogható mennyiséget az adott vízterületre kiadott halászati engedélyekben szabályozzák.

Az egyes halgazdálkodási vízterületeken a halgazdálkodási hasznosító a hatóság engedélyével vezethet be további korlátozásokat, vagy kérheti az alábbi korlátozások feloldását.

Az állami halászejeggyel vagy állami horgászejeggyel rendelkező személy nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen a napi darabszám-korlátozás alá tartozó őshonos halfajokból naponta fajonként 3 darabot, összesen legfeljebb 5 darabot foghat ki. Az állami halászejeggyel vagy állami horgászejeggyel rendelkező személy nyilvántartott halgazdálkodási vízterületen napi darabszám-korlátozással nem érintett őshonos halfajokból naponta összesen 10 kg foghat ki.

Az ingyenes állami jeggyel horgászó gyermekek és fogyatékosokkal élők a napi darabszám-korlátozás alá tartozó halfajokból naponta összesen 1 darabot, a napi darabszám-korlátozás alá nem eső halfajokból naponta összesen 5 kg-ot foghatnak ki.

Ha a horgász vagy a rekreációs halász olyan őshonos, napi darabszám-korlátozással nem érintett halat fog, amellyel a megszabott napi súlyhatárt átlépi, a halat megtarthatja, de aznap további napi darabszám-korlátozással nem érintett őshonos halat nem foghat ki. (VM Sajtóiroda)

magyar név	Új szabályozás tervezete szerint			Eddig hatályos tilalmi időszakok és legkisebb kifogható méretek
	fajlagos tilalmi időszak	kifogható méret-tartomány	naponta kifogható maximális mennyiség	
domolykó	04. 15–05. 31.	legalább 25 cm		
jászkeszeg	04. 15–05. 31.	legalább 20 cm		május 2. – június 15.
szilvaorrú keszeg	04. 15–05. 31.	legalább 20 cm		május 2. – június 15.
garda	04. 15–05. 31.	legalább 20 cm		
paduc	04. 15–05. 31.	legalább 20 cm		május 2. – június 15.
márna	04. 15–05. 31.	legalább 40 cm	3 db	május 2. – június 15., 40 cm
ponty	05.02–05. 31.	legalább 30 cm	3 db	május 2. – június 15., 30 cm
balin	03. 01–04. 30.	legalább 40 cm	3 db	március 1. – április 30., 40 cm
compó	05. 02–06. 15.	legalább 25 cm	3 db	
harcsa	05. 02–06. 15.	legalább 60 cm, fajlagos tilalmi időszakban legalább 100 cm	3 db	május 2. – június 15., 50 cm tilalom csak a 80 cm alatti példányokra
csuka	02. 01–03. 31.	legalább 40 cm	3 db	február 15. – március 31., 40 cm
sebes pisztráng	10. 01–03. 31.	legalább 22 cm	3 db	október 1. – december 31., 22 cm
menyhal	–	legalább 25 cm	3 db	20 cm
sügér	03. 01–04. 30.			
fogassüllő	03. 01–04. 30.	legalább 30 cm	3 db	március 1. – április 30., 30 cm
kőszüllő	03. 01–06. 30.	legalább 25 cm	3 db	március 1. – május 31., 20 cm

természetes vizeken Európában

módszere a halászoknak úgy az édesvizeken, mint a tengereken. Ezt bizonyítja Hemingway öreg halásza is, aki szintén horgaggal dolgozott.

Van olyan európai ország, például Bosznia és Hercegovina, ahol a természetes vízi halászatot kizárólag horgász egyesületek gyakorolják, de van olyan is, mint Albánia, ahol csak halász szervezetek jogosultak a természetes vizek halászatára, míg Norvégiában a szabadidős halászat nem korlátozódik a horgászatra, mert nagyon sokan állítóhálót vagy varsákat használnak. Az édesvízi halászat kapcsolata a horgászattal sok tagállamban feszültséggel terhelt, főleg a vízterületek hasznosítási jogának megszerzése miatt. A horgászoknak erős, lobbizni képes szervezeteik vannak, míg a halászok szervezetsége és képvisellete gyenge. A kétezres évek közepén az EU-ban hozzávetőleg 17 000 halászt és 15 794 000 horgászt regisztráltak. Ez azt jelenti, hogy átlagban 924 horgászra esik egy halász, mely statisztikai átlagtól hazánk sem tér el lényegesen.

Egy 2006-ban készült EU-tanulmány szerint a tagállamokban az édesvízi halászat és horgászat közötti feszültség 3 tagállamban elenyésző, 8 tagállamban jelentős, míg 10 tagállamban, kiemelkedő problémát jelentett. Sajnos nincs okunk kételkedni abban, hogy az elmúlt évek nem hoztak pozitív változást Európában.

A fentiek miatt a FAO Európai Édesvízi Halászati Tanácsadó Bizottsága (EIFAC) ajánlásokat tett közzé, felhívva a figyelmet a természetes vizek felelős és fenntartható horgászattal hasznosítására, ahol az elsődleges cél, hogy minden fél véleménye és érdekei egy komplex, fenntartható, ökoszisztéma-centrikus gazdálkodás keretei közé legyenek beépítve. Javasolja, hogy folyamatosan figyelni és korrigálni kell a horgászat negatív hatását és következményeit, de felhívja a figyelmet arra is, hogy minden víznek korlátozott horgászeltartó képessége van, amit nem lehet túlfeszíteni.

Szinte minden esetben természetbarát megoldásokkal javasolják a halállomány fenntartását és a kifogott hal pótlását. Idegen génállományú, más vizekből származó halak kihelyezését (vagy használatát csali-hal formájában) kimondottan ellenzik, de azt is, hogy a természetes vizek haltermelő és halfenntartó képességeik felett legyenek megterhelve. Tehát a fenntarthatóság, a vízi környezet természetes halnevelő és -eltartó képességének fenntartása a horgászattal hasznosításnál is elsődleges cél.

Az EU-tanulmány szerint az édesvízi halászat problémái a csökkenő erőforrásokban, a hanyatló vizes élőhelyekben, hi-telekhez és állami forrásokhoz való elégte-

len hozzáférésben, a horgászok és szervezeteik növekvő nyomásában, a hivatalok és döntéshozók támogatásának hiányában és az elégtelen szakmai szervezetekben keresendők.

Ezért a problémák megoldásához szükséges legfontosabb intézkedések között az állami forrásokhoz való könnyebb hozzáférést és a szakmai szervezetek megerősítését tartják a legfontosabbnak. Ennek oka, hogy azokban a tagországokban nagyobb a feszültség és az ebből adódó probléma, ahol halászok és horgászok ugyanazokat a halfajokat fogják, illetve akarják fogni. Ebben az esetben a horgászok lobbierje a nem létező vagy erőtlén, széttagolódott halász szervezetek ellen kikezdehetetlen, melyen a szakmai szervezetek egységesítésével és megerősítésével lehetne változtatni. Az EU tagállamainak zömében az édesvízi halászatot és a halászokat a horgászokkal, természetbarátokkal és vízi turistákkal azonos szinten, a vízi erőforrások azonos és egyenlő szintű használójaként kezelik.

Az EU viszonylatában 27 tagállam közül 21-ben van édesvízi halászat, viszont Belgiumban, Cipruson, Luxemburgban, Máltán, Szlovákiában és Szlovéniában nem foglalkoznak édesvízi halászzal. Az EU 2 tagállamában, Dániában és Csehországban az édesvízi halászat nagyon kicsi, illetve haltenyésztést jelent, de 19 tagállamban az édesvízi halászat jelentősnek tekinthető, mert vannak nagy tavak, lagúnák, folyók és nagy víztározók. Az itt fogott halra van igény. Néhány régió kimondottan híres és kedvelt kirándulóhely a helyi halak és halételek miatt, míg másutt a halászat jelenti az egyetlen munkalehetőséget és bevételi forrást.

Az édesvízi halászat gyakorlásának feltételei az EU-tagállamokban szigorúak. Hivatalos engedély kell, hogy a megfogott halat értékesíthesse a halász. A megfelelő hatóságtól halászati engedély kiváltása szükséges, vagy ha a halászat magánvízen történik, akkor a tulajdonossal kell szerződést kötni. Utoljára, de nem utolsó sorban még a következő előfeltételek szükségesek: szakképzettség, tagság szakmai szervezetben, regisztrált csónak, regisztrált halászhalók és regisztrált halászati eszközök, és hogy a kvótákban meghatározott halászlétszámba a halászzelölt még beleférjen.

A tanulmányok leszögezik, hogy az édesvízi halászatnak és halászoknak nagy a társadalmi-gazdasági jelentősége Európában, annak ellenére, hogy hozzávetőleg csak egy százalékát teszik ki a horgászoknak. A jelentőség abból adódik, hogy az édesvízi halászatnak történelmi gyökerei vannak Európában, és a vizek mellett élők kultúrájában mélyen gyökerezik. A halá-

szokat széleskörű tapasztalatuk és szakismeretük a vízi természet és ökoszisztéma, valamint a halállományok lecsereélhetetlen megfigyelőjévé teszi. Ezért ők a természetes vizek erőforrásainak fenntartható kezelésében nem csak potenciális, de aktív partnerek is, többek között a vízi környezet monitoringjában, a halasításban, és a különböző programok (Natura 2000, Vízkeretirányelv) célkitűzéseinek megvalósításában.

Európában az édesvízi halászatnak nagy a hagyományértéke. Eszközeit évszázadokkal ezelőtt „találták fel”. Bár modern anyagokból készülnek, ma is nagyon hasonlítanak a középkori vagy még régebbi megfelelőikhez. Egyhangú szakvélemény, hogy a halászati technikák és a know-how nemzedékről nemzedékre öröklődik, ezért meg kell őrizni őket egyedi/különleges értékeik miatt. Az EU-tanulmány egyértelműsíti, hogy az édesvízi halászok gyakran az egyetlenek, akik egyes halfajok szakszerű megfogásához értenek, és ezért hozzájárulásuk a tudományos halászat gyakorlásához alapvető. Ezen túlmenően az édesvízi halászat hozzájárul a helyi piacok, halütők és éttermek ellátásához, ami megtartja/emeli a hely vagy régió speciális gasztronómiai és kulturális értékét. Az édesvízi halászok értékei között rangos helyen szerepel, hogy részt vesznek nemcsak tervszerű halasítási programokban, hanem a nemkívánatos invazív halfajok ritkításában vagy eltávolításában is, továbbá a vízi ökoszisztéma professzionális monitoringjában.

Kijelenthető, hogy az EU egyértelműen síkra száll az édesvízi halászat mellett, amit sok szempontból szükségesnek és megtartandónak tart, sőt, az esetek nagy részében a halászatot tartja az egyetlen lehetséges eszköznek, amivel fenntartható édesvízi halgazdálkodást lehet megvalósítani a természetes vizeken. Ez azért is van így, mert a tanulmány egyértelműsíti, hogy a horgászat csak egy a sok halfogási módszer közül, azonban nem alkalmas egy sor olyan halgazdálkodási műveletre, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy a nagyszámú horgásztársadalmat megfelelő, elvárt minőségű horgászélményhez és halhoz jutassa.

A fentiek miatt a forrásdokumentumok megegyezésre buzdítanak minden olyan esetben, amikor egy adott vízterületnek horgász és halász hasznosítója is van. Ezt azért javasolják, mert úgy gondolják, hogy halászat és halász nélkül nem valósítható meg hosszútávon a fenntartható, eredményes horgászattal halgazdálkodás Európa természetes vizein.

Dr. Woynárovich András
Halászati és haltenyésztési szaktanácsadó

miért MI?

mert

MAGYAR TAKARÉK

A hazai bank

www.magyartakarek.hu